

Advies Universiteit Twente

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van het voorstel van de Universiteit Twente (hierna UT) dat het College van Bestuur van de UT met zijn brieven van 26 april 2012 (kenmerk S&B/397.234/sm) en 6 juni 2012 (kenmerk S&B/397.583/sm) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft gezonden.

De commissie heeft het voorstel van de UT beoordeeld volgens het beoordelingskader dat de staatssecretaris van OCW heeft vastgesteld (brief aan de Tweede Kamer van 7 maart 2012) en bij brief van 5 maart 2012 bekend heeft gemaakt aan de universiteiten en hogescholen die bij de hoofdlijnenakkoorden zijn betrokken.

De commissie heeft op 14 mei 2012 een gesprek gevoerd met een vertegenwoordiging van de UT. Naar aanleiding van vragen van de commissie heeft de UT het voorstel toegelicht.

Profiel

De UT beschrijft haar profiel als volgt.

Uitgaande van haar twee grote aandachtsgebieden, technologie en maatschappijwetenschappen, profileert de UT zich met het begrip 'High Tech, Human Touch'. Door combinatie van die twee aspecten wil de UT specifiek Twentse 'T-shaped'-professionals opleiden. De UT wil zich concentreren op de fundamentele en de toepassing van de drie zogenaamde convergerende technologieën (nanotechnologie, biomedische technologie en ICT) in combinatie met daarmee samenhangende maatschappelijk-economische disciplines (governance en gedrag). De focus op bovengenoemde zwaartepuntgebieden wordt geïntensiveerd. De lopende onderzoekprogramma's worden doorgelicht op kwaliteit en op de relatie tot het instellingsprofiel. De UT maakt ruimte voor nieuw beleid door taken af te stoten. Sinds de jaren '80 profileert de UT zich als ondernemende universiteit. Deze lijn wordt voortgezet door intensivering van de samenwerking met bedrijven en overheden in de regio, Nederland en Europa. Ambitie is om de valorisatieprestaties op peil te houden en kwalitatief verder te verbeteren. Met externe partners heeft de UT een 'integraal valorisatiesysteem' opgezet. De samenwerking in de 3TU-federatie en in het Noordoost-Nederland-verband (met de Rijksuniversiteit Groningen, de Radboud Universiteit, de Wageningen Universiteit en de Saxion Hogeschool) versterkt de gekozen strategische koers.

De commissie heeft het voorstel beoordeeld aan de hand van de criteria:

- ambitieniveau en realiteitsgehalte;
- aansluiting bij nagestreefde ontwikkelingen op stelselniveau: zwaartepuntvorming en differentiatie;
- uitvoerbaarheid.

De commissie beoordeelt het voorstel van de UT als volgt.

Ambitie

De commissie constateert dat het voorstel van de UT streefwaarden voor de verplichte indicatoren met betrekking tot *onderwijskwaliteit en studiesucces* bevat. De UT streeft naar een forse verhoging van het bachelorrendement: van 39% nu naar 60% in 2015, waarbij de uitval in eerste instantie aanzienlijk toeneemt. Door de invoering van het vernieuwde bacheloronderwijs in studiejaar 2013-2014 verwacht de UT vanaf 2017 rendementen te kunnen realiseren van meer dan 70%. Hiermee wordt het gemiddelde

bachelorrendement in het Nederlands wetenschappelijk onderwijs benaderd. De commissie waardeert dit als een ambitieuze doelstelling, maar maakt daarbij wel de kanttekening dat de UT niet alleen technische, maar ook – vergeleken met de twee andere technische universiteiten – relatief veel maatschappijwetenschappelijke opleidingen aanbiedt. Hierdoor ligt een beter rendement in de lijn der verwachting in vergelijking met de andere technische universiteiten .

Het instellingsvoorstel heeft veel aandacht voor excellentietrajecten. De UT streeft ernaar om in 2015 minstens 7% van de bachelorinstroom deel te laten nemen aan een gevalideerd excellentietraject. Daarbij wil de UT een substantiële verhoging van de docentkwaliteit realiseren en de hoge waardering door studenten vasthouden (vastgesteld via NSE). Voor dit laatste geldt dat de UT gebruik maakt van de zogenaamde 'terugval-optie'. Deze NSE-indicator wordt als facultatief aangemerkt tenzij de ter beoordeling voorgelegde excellentietrajecten in het kader van Sirius niet als excellentietrajecten worden erkend. De intensiteit van het onderwijs ligt al op een hoog niveau en dat wil de UT vasthouden. De indirecte kosten zijn aan de hoge kant, maar worden gereduceerd. De commissie concludeert dat het voorstel goede voornemens bevat met betrekking tot onderwijskwaliteit en studiesucces.

De commissie constateert dat de UT veel maatregelen neemt met betrekking tot de ontwikkeling van het *onderwijsaanbod*. Dat blijkt onder meer uit het feit dat het instellingsvoorstel voorziet in de reductie van het huidig aantal opleidingen door clustering van verwante opleidingen. De keuzes van de UT leiden tot beëindiging van opleidingen: genoemd worden onder meer de propedeuses in Leeuwarden en de bacheloropleiding onderwijskunde. De commissie concludeert dat het voorstel goede voornemens bevat met betrekking tot het onderwijsaanbod.

De commissie heeft in het instellingsvoorstel een pakket maatregelen aangetroffen met betrekking tot de verdere versterking van het *onderzoek*. De commissie stelt vast dat de UT al zeer goede prestaties levert op het gebied van fundamenteel wetenschappelijk onderzoek op internationaal niveau, zoals blijkt uit de positie van de UT in de Nederlandse top van de 'Leiden Ranking'. De UT zet in op voortgaande concentratie op een beperkt aantal zwaartepuntgebieden. Zij streeft ernaar dat haar drie zwaartepuntgebieden tot de wereldtop (blijven) behoren en dat zij als instelling haar positie in de Nederlandse top-3 van de 'Leiden Ranking' behoudt. De lopende onderzoekprogramma's worden doorgelicht op kwaliteit in relatie tot het instellingsprofiel. De UT wil de samenhang van masteropleidingen met de onderzoekszwaartepunten verder versterken. In het kader van de Twente Graduate School wordt gewerkt aan verbetering van de effectiviteit van de promotietrajecten. De commissie concludeert dat de UT goede voornemens heeft met betrekking tot het onderzoeksbeleid.

De commissie stelt vast dat het instellingsvoorstel veel voornemens bevat die tot doel hebben om de *valorisatie* te versterken en verder uit te bouwen. De UT is sterk betrokken bij het regionale valorisatie- en innovatiebeleid. De UT heeft een belangrijke rol in het rapport "Innovatiesprong Twente" en de "Roadmap High Tech Systems". De UT wil het aantal spin-offs op niveau houden en het aantal projecten met een gedeelde infrastructuur vergroten. In het instellingsvoorstel zijn concrete streefwaarden opgenomen voor het onderzoeks- en valorisatiebeleid. Ook met betrekking tot valorisatie concludeert de commissie dat het voorstel van de UT goede voornemens bevat.

Gegeven bovenstaande conclusies met betrekking tot onderwijskwaliteit en studiesucces, het onderwijsaanbod, onderzoek en valorisatie, alles afwegende, beoordeelt de commissie het instellingsvoorstel als ambitieus en realiseerbaar.

Aansluiting

De commissie heeft in het voorstel veel voornemens aangetroffen met betrekking tot *onderwijsdifferentiatie*. De UT zet in op een ingrijpend herontwerp van de bacheloropleidingen, volgens het '3-O-model'. Zij wil het huidig aantal opleidingen reduceren tot clusters van verwante opleidingen. Het bacheloronderwijs is gericht op

talenten uit de regio, het masteronderwijs zal aansluiten bij de onderzoeksspeerpunten. Er zijn voornemens om het excellentieonderwijs te versterken; in alle opleidingen zullen excellentietrajecten worden aangeboden. Het streven naar onderwijsdifferentiatie blijkt verder uit de opzet van het University College ATLAS. De opzet van ATLAS combineert technologie- en engineeringcompetenties met sociale en gedragswetenschappen. De doelgroep bestaat uit veelzijdige bètatalenten of veelzijdige toptalenten die de bètadiscipline niet schuwen. De UT hoopt daarmee een nieuwe doelgroep aan te boren: het 'verborgen bètatalent'. De commissie concludeert dat de UT goed beleid voert met betrekking tot onderwijsdifferentiatie.

De UT streeft naar voortgaande concentratie van haar onderwijs en onderzoek op een beperkt aantal *zwaartepuntgebieden*: de fundamentele en de toepassing van de drie zogenaamde convergerende technologieën (nanotechnologie, biomedische technologie, en ict) in combinatie met daarmee samenhangende maatschappelijk-economische disciplines ('governance' en gedrag). De focus op deze zwaartepuntgebieden wordt geïntensiveerd. De UT stelt daarbij duidelijke prioriteiten en gaat daarbij het concreet benoemen van posterioriteiten niet uit de weg.

De keuzes van de UT met betrekking tot haar onderwijs en onderzoek zijn naar het oordeel van de commissie goed gerelateerd aan de omgeving. De UT sluit aan bij de afspraken in 3TU-verband en is nadrukkelijk georiënteerd op de vraag in de regio Twente. De voornemens passen bij de aandacht voor het stimuleren van de in- en uitstroom in de sector Bèta en Techniek (WO-Sprint) en bij de afspraken in het kader van Sectorplan Natuur- en Scheikunde. Aansluiting van de onderwijsplannen bij het topsectorenbeleid wordt niet specifiek genoemd in het voorstel, maar wat betreft het onderzoek en valorisatie blijkt grote inzet op verbinding met landelijke en Europese prioriteiten, inclusief de topsectoren. Uit het voorstel blijkt dat de UT substantieel is betrokken bij zeven topsectoren. In bovengenoemde brief van 4 juni 2012 geeft de UT concrete informatie over de capaciteit en middelen die zij wil inzetten in die topsectoren; ook de inzet voor de EU-prioriteiten is concreet ingevuld. De commissie concludeert dat de UT goed beleid voert met betrekking tot zwaartepuntvorming.

Gegeven bovenstaande conclusies, alles afwegende, oordeelt de commissie dat de UT met haar voorstel sterk inzet op onderwijsdifferentiatie en zwaartepuntvorming.

Uitvoerbaarheid

De commissie heeft vastgesteld dat het voorstel van de UT veel informatie bevat over de wijze waarop zij de voornemens ten uitvoer wil brengen. Concrete maatregelen als invoering van BSA en harde knip ondersteunen de voornemens ten aanzien van het studiesucces. De plannen zijn goed ingebed in de organisatie en uitgewerkt in termen van personeel en financiën. Daarbij komt dat de UT een goed track record heeft op het gebied van onderwijsvernieuwing. In het plan worden stellige uitspraken gedaan over de inzet van de UT: bij teruglopende middelen krijgt onderwijs voorrang. In een bijlage wordt concrete informatie gegeven over organisatie van en inzet voor de onderwijsambities, onder andere worden de werkgroepen vermeld die de initiatieven gaan uitwerken. Ook de uitvoerbaarheid van de voornemens met betrekking tot zwaartepuntvorming en onderwijsdifferentiatie wordt aangetoond. De UT stelt prioriteiten bij de inzet van capaciteit en middelen en maakt ruimte voor nieuw beleid door taken af te stoten. Afscheid wordt genomen van twee onderzoeksinstituten, dertig onderzoeksgroepen zullen verdwijnen door opheffing of samenvoeging en 150 fte onderzoek krijgen een andere invulling. Op het gebied van valorisatie heeft de UT al veel gerealiseerd. Zij beschikt daarvoor over een professionele organisatie en een ondernemerscultuur, hetgeen bij de commissie vertrouwen schept in de uitvoerbaarheid van de nieuwe valorisatieplannen.

De commissie beoordeelt het instellingsvoorstel als uitvoerbaar.

Aanvullende indicatoren

De commissie constateert dat de UT aanvullende indicatoren heeft geformuleerd om specifieke ambities en/of de uitvoering van ambities verder te concretiseren. Dit betreft

onder andere de volgende indicatoren: 'De instroom in ATLAS (Academy of Technology and Liberal Arts & Sciences) verhogen van 0 naar 70' (p. 13/14 en 25); '10% van de reguliere studenten nemen deel aan plusmodules in 2015' (p. 10); 'De inverdiencapaciteit gelijk houden op 0,34' (p. 10, 19 en 25); 'Het aantal projecten met een gedeelde infrastructuur verhogen van 6 naar 11' (p. 19/20 en 25); 'Het aantal spin-off bedrijven handhaven' (p. 20 en 25); 'De top 3 positie in de Leiden Ranking ten aanzien van drie zwaartepunten behouden' (p. 19); 'Het behoud van de inverdiencapaciteit van de 2^e en 3^e geldstroom op 34% van de 1^e geldstroom' (p. 19); en 'Een substantiële uitbreiding van de 'gedeelde infrastructuur'' (p. 20).

Advies aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Op grond van de beoordeling van het voorstel van de Universiteit Twente aan de hand van de drie criteria (ambitieniveau en realiteitsgehalte, aansluiting bij de gewenste ontwikkelingen op stelselniveau en uitvoerbaarheid), daarbij rekening houdend met de wegingsfactoren zoals beschreven in paragraaf 3 van het beoordelingskader, komt de commissie tot het volgende advies aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

1. De commissie beoordeelt het ambitieniveau en realiteitsgehalte alsmede de aansluiting op de gewenste stelselontwikkeling van het voorstel voor de voorwaardelijke financiering van de Universiteit Twente als toereikend. In bijlage 1 zijn de nulmeting en de streefcijfers voor de indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces opgenomen.
2. Gezien de oordelen op de drie criteria ten aanzien van onderwijs, onderzoek en valorisatie komt de commissie tot de conclusie dat de Universiteit Twente in aanmerking dient te komen voor middelen uit het selectief budget. De commissie plaatst het voorstel van de Universiteit Twente in de categorie 'zeer goed'. In bijlage 2 zijn de scores opgenomen.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,



prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1a: Verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie 2015
(WO1) Kwaliteit /excellentie: Deelname aan excellentie trajecten	1,0 %	6,0 %
(WO1b) Kwaliteit /excellentie: Studentenoordeel over de opleiding in het algemeen	81,5 %	82,0 %
(WO2) Studiesucces: Uitval	18,0 %	25,0 %
(WO3) Studiesucces: Switch	5,0 %	10,0 %
(WO4) Studiesucces: Bachelorrendement	39,0 %	60,0 %
(WO5) Maatregelen: Docentkwaliteit	15,0 %	45,0 %
(WO6) Maatregelen: Onderwijsintensiteit	19 %	0 %
(WO7) Maatregelen: Indirecte kosten	21,0 %	19,0 %

Bijlage 1b: Gebruikte definities verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

In deze bijlage geeft de commissie aan of uw instelling de RCHOO definitie en nadere omschrijving heeft gebruikt en waar een eventuele andere invulling van de nadere omschrijving en gebruikte methode en databron staat beschreven. Onder 'pag nulmeting' en 'pag ambitie' wordt aangegeven waar een omschrijving in het voorstel is gevonden.

Een uitgebreide versie van dit overzicht ontvangt u van het Ministerie van OCW.

Indicator	Definitie
(WO1) Kwaliteit /excellentie: Deelname aan excellentie trajecten	<p>Aandeel studenten in excellentie trajecten (waaronder honoursprogramma's) van totaal aantal studenten.</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief S&B/397.583/sm. De UT maakt voor deze indicator gebruik van de 'terugval optie': deze indicator wordt als verplichte indicator aangemerkt als de voorgenomen excellentietrajecten door de commissie worden erkend. Als de ter beoordeling voorgelegde excellentietrajecten niet door de commissie worden erkend, wordt het studentenoordeel aangemerkt als de verplichte indicator.</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="12"/> pag ambitie: <input type="text" value="12-14"/></p>
(WO1b) Kwaliteit /excellentie: Studentenoordeel over de opleiding in het algemeen	<p>Studentenoordeel over de opleiding in het algemeen</p> <p>Definitie RCHOO. De UT maakt voor deze indicator gebruik van de 'terugval optie': deze indicator wordt als aanvullende indicator aangemerkt als de voorgenomen excellentietrajecten door de commissie worden erkend. Als de ter beoordeling voorgelegde excellentietrajecten niet door de commissie worden erkend, wordt deze indicator aangemerkt als verplichte indicator.</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="12"/> pag ambitie: <input type="text" value="12"/></p>
(WO2) Studiesucces: Uitval	<p>Het aandeel van het totaal aantal voltijd bachelorstudenten (eerstejaars HO) dat na één jaar niet meer bij dezelfde instelling in het hoger onderwijs staat ingeschreven</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief S&B/397.583/sm</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="13"/> pag ambitie: <input type="text" value="13"/></p>

Indicator	Definitie
(WO3) Studiesucces: Switch	<p>Het aandeel van het totaal aantal voltijds bachelorstudenten (eerstejaars HO) dat na 1 jaar studie overstapt naar een andere studie bij dezelfde instelling</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief S&B/397.583/sm</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="13"/> pag ambitie: <input type="text" value="13"/></p>
(WO4) Studiesucces: Bachelorrendement	<p>Het aandeel van de voltijd bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij dezelfde instelling inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studietijd + één jaar (C+1) bij dezelfde instelling het bachelorsdiploma behaalt</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief S&B/397.583/sm</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="13"/> pag ambitie: <input type="text" value="13"/></p>
(WO5) Maatregelen: Docentkwaliteit	<p>Het aandeel docenten (WP) met een basiskwalificatie onderwijs in het totaal aantal docenten (WP)</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief S&B/397.583/sm</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="13"/> pag ambitie: <input type="text" value="13"/></p>
(WO6) Maatregelen: Onderwijsintensiteit	<p>Het aandeel van de voltijd bachelor opleidingen met minder dan 12 geprogrammeerde contacturen en overige gestructureerde uren (klokuren per week) in het eerste jaar van voltijd bachelor opleidingen.</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief S&B/397.583/sm</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="13"/> pag ambitie: <input type="text" value="13"/></p>
(WO7) Maatregelen: Indirecte kosten	<p>Generieke overheadformatie als percentage van totale formatie</p> <p>Definitie RCHOO. Betreft generieke overheadformatie als percentage van totale formatie</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="13"/> pag ambitie: <input type="text" value="13"/></p>

Bijlage 2: Scores bij de beoordeling van het voorstel van de Universiteit Twente

Score aan de hand van paragraaf 3 van het beoordelingskader (brief staatssecretaris van OCW 7 maart 2012):

Ambitieniveau en realiteitsgehalte	4
Aansluiting bij gewenste ontwikkelingen op stelselniveau	4

Conclusie: het voorstel is toereikend voor de voorwaardelijke financiering.

Ten behoeve van de toekenning van het selectieve budget telt het tweede criterium dubbel:

Ambitieniveau en realiteitsgehalte	4
Aansluiting bij gewenste ontwikkelingen op stelselniveau	$2 \times 4 = 8$
Uitvoerbaarheid	4
Totaalscore	16

Conclusie: het voorstel valt in de categorie 'zeer goed'.

De staatssecretaris van OCW (brief 26 april 2012) heeft de volgende indeling vastgesteld voor de toekenning van de middelen uit het Selectieve Budget (SB):

4 - 11 punten	:	onvoldoende voorstellen
12 - 14 punten	:	goede voorstellen
15 - 17 punten	:	zeer goede voorstellen
18 - 20 punten	:	excellente voorstellen